

Zápis z jednání 1. pracovního týmu Odborné komise pro důchodovou reformu (OK)

Ukončení II. pilíře a nastavení parametrů III. pilíře

Datum: 21. srpna 2014, 11:00

Místo: MPSV, Na Poříčním právu 1, Praha 2, Klub

Přítomni: viz příložený seznam

XX

Pan **Samek** zahájil jednání a připomněl úkoly pro PT1 plynoucí z Mandátu. V této souvislosti požádal MF o materiál, který by shrnul efektivitu podpory stávajících doplňkových důchodových systémů – životní pojištění, daňové úlevy, státní podpory atd. Zástupce obou asociací (APS, ČAP) požádal o zhodnocení pozice penzijních společností a pojišťoven na trhu, zejména z pohledu odpovědi na otázku, co jim brání v maximální efektivitě. Členy PT1 vyzval k doplnění vlastních návrhů a vyjádření k problematice podpory stávajících doplňkových důchodových systémů. MPSV požádal pan Samek o materiál shrnující příjmové možnosti jednotlivých typů rodin a domácností, aby bylo možné posoudit jejich potenciál zvyšovat své úspory na stáří. Materiál by také ideálně měl obsahovat informace, k jakým účelům jsou příjmy používány. (Termín zpracování těchto materiálů je 3 až 4 dny před dalším jednáním, tedy na přelomu srpna a září.)

Pan **Urban** doplnil, že sem patří i podílové fondy a neměly by být diskvalifikovány tím, že nejsou zastoupeny v OK. Odložená spotřeba má vstřícné daňové zacházení. „Co když si chci jako fyzická osoba na důchod odkládat tak, že si budu kupovat akcie? Podle mě je to výhodné, ale takový člověk by přišel o daňovou úlevu“. Pan Urban navrhl vyzkoušet vyzkoušené, navrhoval okopírovat to, co funguje v zahraničí.

Vít **Samek** dodal, že MF by mohlo představit ve svém podkladu vše, co je dnes v oblasti vytváření dlouhodobých úspor na trhu k dispozici, co kde funguje, neměli bychom ve svých analýzách opomenout žádný z vhodných nástrojů používaných ve světě. Na druhé straně je potřeba si uvědomit, že možnosti ČR jsou menší než možnosti jiných, zejména velkých trhů.

Pan **Šulc** navrhl podívat se na možnosti specifických důchodových úspor, na které si mohou sáhnout až na prahu důchodu. Doporučil zpřesnit kritérium struktury společnosti, která je a není schopná si důchodové úspory tvořit. Kritérium není v příjmech. Navrhl podívat se, jaká je prognóza domácností podle příjmů a struktury výdajů a schopnosti tvořit důchodové úspory. Naprojektovat strukturu chudoby budoucích důchodců a říci si, jaké skupiny budou významné a budou na hranici životního minima. Doporučil zahájit práce touto projekcí. A takto strukturovaně potom říkat, komu a co. Bohatí se o své důchody postarají sami, problém je střední třída a obrovský problém je pod střední třídou. Předpokládá, že po tomto třídění by závěry PT1 a OK mohly být lépe uchopitelné.

Pan **Samek** upozornil, že pan Šulc předběhl v práci až za ty úvodní požadované materiály, tj. k diskusi na dané téma a k závěrům této diskuse. Zrekapituloval doručené materiály pro toto jednání s návrhy na změny III. pilíře od MF, Bezděka a Vostatka.

PT1 začal na jeho návrh projednávat materiál MF ČR Návrh legislativních změn ke III. pilíři. Slova se ujal pan **Franěk** a řekl, že jde o materiál, který obsahuje změny, které nejsou složité a jsou rychle, implementovatelné do našeho právního řádu, a které jsme schopni přidat k zákonu, kterým se bude řešit II. pilíř, pokud o nich bude dosaženo rychlé shody. Tyto změny by mohly přivést více lidí a zlepšit efektivitu III. pilíře.

ad Penzijní společnosti

- 1. Investování do cenných papírů kolektivního investování
  - o Franěk: Jde spíše o technické návrhy změn. Je nutné vyřešit náklady, poplatky, co musí penzijní společnosti platit.
  - o Samek: Co očekáváte, když se navýší limit pro investování?
  - o Bezděk: Nejedná se o rizikové fondy, ETF (exchange traded funds) jsou speciální podílové listy, jejichž velké výhody pro klienta jsou: velká diverzifikace na relativně malém množství vložených prostředků a nízká nákladovost. Dnes ovšem můžeme do těchto instrumentů vložit jen 5 % prostředků daného penzijního fondu. Zvýšení tohoto limitu zvyšuje potenciál zvýšení čistého výnosu pro klienta.
  - o Samek: Zeptám se jako nepoučený laik, proč tedy jen tak malé zvýšení?
  - o Bezděk: APS by si přála zvýšit hranice více, MF je konzervativnější.
  - o Urban: Toto má praktický význam zejména v počátcích, kdy jsou fondy malé.
  - o Bezděk: Instrumenty ETF nejsou v českých korunách, tyto instrumenty fungují na vyspělých západních trzích. Což má souvislost i s dalšími limity investování, a i proto bych nedoporučoval zvednout limit třeba až třeba na 100.
  - o Samek: Požádal APS, aby připsala své komentáře k dokumentu MF s tím, že PT1 se k této otázce vrátí.
- 2. Kapitálové požadavky
  - o Bezděk: Jde o prostředky klientů, které jsou na výplatních účtech, peníze na cestě, vůči těmto penězům na cestě musíme držet kapitál v plné výši, což nedává smysl, neboť ty peníze leží na jednotlivých účtech v bankách. Nedává smysl držet tak velký kapitálový požadavek.
  - o Franěk: MF se v podstatě shoduje s APS. ČNB se na pracovní úrovni kloní k ochraně po vzoru platebních institucí, peníze chráněny být musí.
  - o Samek: Jsme schopni dospět ke konkrétnímu návrhu a do kdy?
  - o Bezděk: Kapitálově se k těmto penězům na cestě chováme stejně, jako kdyby to byla nejrizikovější investice.
  - o Šulc: Jsou ty peníze identifikovatelné? Jsou pojištěny proti případnému bankrotu?
  - o Franěk: Z hlediska insolvence té banky ne, protože z hlediska banky je klientem daná penzijní společnost, nikoliv jednotliví účastníci.
  - o Herboczková: Ty peníze by se nestaly součástí konkurzní podstaty, v případě úpadku se nemohou ztratit.
- 3. Regulace nákladů penzijní společností

- Franěk: Nákladovost, regulace provizí, může brzdit prodej produktu, dochází k regulatorní arbitráži, protože v jiných sektorech regulace provizí neexistuje. Je legitimní se bavit o snížení nebo zrušení regulace provizí mezi penzijní společností a zprostředkovatelem. Chceme ochránit klienta, ale to už je vyřešeno zastropováním penzijního poplatku, který si penzijní společnost stahuje z fondů. Diskuze, zda regulovat provize, tedy není relevantní z hlediska ochrany klienta, který je dostatečně ochráněn zastropováním správcovského poplatku.
- Samek: Když to uvolníme úplně, nemohou se penzijní společnosti „zbláznit“, a vytvořit si tak velké závazky, které neunesou a zbankrotují?
- Bezděk: Názor asociace, který je obsažen i v předloženém materiálu, je zachovat regulaci provize jako institut, ale upravit na dvojnásobek strop proti dnešní úrovni. Kolegové tuto pojistku chtěli mít, neboť osm penzijních společností v APS má různou velikost a existuje obava, že úspory z rozsahu fungují a menší firmy by tahaly za kratší konec. Můj osobní názor je, že zrušit tuto regulaci je metodologicky správné a čisté řešení.
- Král: Souhlasím s kolegou Bezděkem, provize byly podstřeleny.
- Franěk: Některé provize pojišťovacích produktů byly nepřiměřené, jednotlivé společnosti v jiných sektorech by si při obchodním rozhodování mohly vzít z toho poučení. MF není od toho, aby regulací dělala za firmy obchodní rozhodnutí. Nikdo nenutí penzijní společnosti, aby měly tak vysoké provize, je to konkurence. Stát by neměl nahrazovat obchodní vedení. Hrozí, že budou chtít i jiní - stavební spořitelny či investiční společnosti a budou říkat: státě, zajisti, abychom my nedávali zprostředkovatelům takové provize.
- Samek: A co si MF myslí o návrhu APS, tedy zavést dvakrát vyšší strop, tedy 7 %? Jelikož jde o důchodové úspory, tak zájem státu o regulaci nákladů penzijních společností by měl být vyšší než u jiných finančních institucí v případě běžných investic.
- Franěk: Ano, státní peníze posilují argumentaci pro regulaci.
- Urban: To, co říká kolega Bezděk, je velmi smutné. Soukromý sektor prosí stát o pomoc. Není správné porovnávat ty dva sektory penzijní fondy a pojišťovny, neboť mají odlišný ukazatel nákladovosti. Regulace zprostředkovatelských provizí státem ve III. pilíři vůbec neměla být.
- Bezděk: Vráťím se k otázce kolegy Samka, zda se nezblázní management penzijních společností, kdyby regulace byla odstraněna. Myslím si, že riziko je velmi nízké, představte si, že penzijní společnost vyplácí provize nad ekonomickou úroveň profitability produktu, přičemž pouhá návratnost nákladů na penzijní produkt je dnes z pohledu penzijní společnosti dvanáct až patnáct let. Tedy až po té době se začne na dané smlouvě tvořit zisk. Penzijní společnost se dostane do ztráty, pravděpodobně ztrátu pokryje akcionář, ale management si pak už na trhu neťukne, neboť ČNB toto velmi pečlivě sleduje a dané osoby by poté neschválila do žádného představenstva. Nesouhlas se jmenováním již u různých finančních institucí několikrát nastal.
- Král: Mám pár komentářů k vyjádření pana Urbana. Pojišťovny situace kolem provizí také netěší, otázka je ale co je možné ve stávající situaci trhu změnit bez

zásahu regulace. Jsme pod ochranou hospodářské soutěže, nemůžeme se sami domluvit, že pojišťovny to společně změní. Individuálně je to nereálné. K otázce nákladovosti jsme ještě často napadáni, že nemáme RPSN. To ovšem není zcela korektní - ne, že nechceme, ale v našich komplexních produktech to není tak snadné, ani v zahraničí na tomto není shoda.

- Linhart: Nemělo by se to týkat účastníků? Ať existuje nějaké procento, které si penzijní společnost může vzít a dále ať si dělá, co chce, ať si na zprostředkovatele následně vydává, kolik chce.
- Franěk: Tento limit je regulován.
- Bezděk: My nechceme nic více. V penzijní zákonu od 1. 1. 2013 je III. pilíř z pohledu klienta chráněn tak, že penzijní společnost si každý rok z prostředků klienta může vzít max. 0,6 % z objemu spravovaných aktiv a 15 % z reálně připsaného výnosu klientům (v případě transformovaného fondu) a max. 0,8% z objemu aktiv a 10% z připsaného výnosu v případě nových účastnických fondů. Posledních patnáct minut se vedla diskuze o tom, že zákon dále říká, co my s těmi penězi od klienta můžeme a nemůžeme dělat. Je tedy nutné limitovat ještě jedno dílčí užití těchto peněz?
- Samek: Je někdo zásadně proti návrhu zvýšit daný limit na 7 %? Jelikož není, doporučíme tedy zvýšit limit na dvojnásobek proti dnešnímu stavu.
- 4. Požadavek na hodnotu majetku v účastnických fondech
  - Franěk: Zákon dnes ČNB nařizuje odejmout licenci účastnickému fondu. Snaha návrhu MF je zjemnit jednání ČNB, aby se mohla zamyslet a zhodnotit, i s ohledem na státní příspěvky (obdobně jako ve II. pilíři). Kdyby něco, fondy by se sloučily.
  - Bezděk: Udělejme to stejně jako ve II. pilíři, kde je také slovo „může“.
- 5. Úhrada nákladů na poskytování informací při výkonu rozhodnutí (exekuce)
  - Franěk: Exekutoři jsou povinni již dnes podle zákona hradit věcné náklady, ale oni se opírají o jiný výklad podle exekučního řádu a judikatury a používají pojem hotové výdaje, a proto máme záměr upravit příslušné ustanovení tak, aby byly penzijní společnosti hrazeny všechny prokazatelně vynaložené náklady exekutorem.
  - Samek: Chtěl bych upozornit, i po zkušenostech z odborů, že toto je problém celé ekonomiky, s nímž se potýkají i zaměstnavatelé ve svém každodenním provozu, kdy musí zadarmo „pracovat na exekutory“. Bylo by na místě, aby za tyto aktivity, na které zaměstnavatelé musí přijímat i další zaměstnance, exekutoři platili.
  - Král: Exekutor, když poptává tuto službu, vydává se za zástupce státu a my to musíme dělat zadarmo.
  - Bezděk: Asociace návrh MFČR podporuje. V penzijní společnosti České pojišťovny, je to měsíčně 5 – 10 000 komunikačních transakcí, tedy zhruba 15 dopisů za hodinu na člověka, pracují na tom u nás dva lidi. Exekutor nás donutí smlouvu zrušit, i když ho upozorníme, že na účtu je tak málo peněz, anebo smlouva je tak „mladá“, že po jejím zrušení nedostane exekutor ani korunu, což je velmi absurdní situace. Máme alternativní návrh – viz materiál APS – zpoplatněme to,

ale změňme to, že na penzijní prostředky se dá sáhnout, ale pouze až budou v podobě dávky, ne v podobě spoření.

- Fiala: Co to znamená? Že by člověk nesměl prostředky použít ke splacení dluhu?
- Bezděk: Exekutor by dosáhl na prostředky až v době, kdy skončí spoření a klient požádá o dávku. Klient má samozřejmě možnost požádat o předčasné vyplacení, tzv. odbytné, což je také typ dávky.
- Franěk: Není to systémové, na podílové fondy a bankovní účty vám exekuce sáhne kdykoli.
- Samek: Ale na I. pilíř nesáhne.
- Urban: Na II. pilíř také nemůže exekuce.
- Kubátová: Byla bych pro ochranu, ale zde je nutné si uvědomit, že je to otevřen, možnosti uložit si neomezené množství peněz (tj. tak je ochránit před exekucí). Toto je širší téma i v právním řádu, není to tak triviální.
- Samek: MF, prosím, doplňte přesnou formulaci do příště a PT1 se k této otázce znovu vrátí.
- Bezděk: Ještě bych měl jeden námět, zda by nešlo uzákonit komunikaci pro exekutory elektronicky přes datové schránky.

ad Změny týkající se nároků účastníka

- 1. Danění penze

- Franěk: Jedná se o jistou motivační pobídku s určitou podmínkou, aby se nepopřel smysl spoření na stáří. Určitě se můžeme pobavit o tom konkrétním čísle, zda 10 let výplaty je dostatečná podmínka.
- Pitterling: Chtěl bych jen dodat, že doživotní penze jsou dnes osvobozené, bavíme se tedy jen o penzích na dobu určitou.
- Král: Výběr doživotních penzí je velmi malý. 10 let je velmi atraktivní. Je to motivační, protože člověk si dobu 10 let umí představit.
- Bezděk: Pouze pod půl procenta klientů si volí doživotní anuitu oproti jednorázové penzi.
- Šulc: Nízký počet doživotních výplat a rozpuštění na měsíční výplaty je velmi drahé, jsou zde vysoké transakční poplatky.
- Samek: Doporučení PT1 k tomuto bodu by tedy vycházelo z materiálu MF, tj. daňová podpora by byla podmíněna požadavkem nejméně 10 let výplaty penze.
- Fiala: Není 10 let málo? Délka dožití je mnohem delší.
- Samek: Samozřejmě delší doba by lépe odpovídala důchodovému účelu, ale s ohledem na současný stav, o kterém hovořil kolega Bezděk, jde o kompromis, který by měl účastníky motivovat k upřednostnění penzí před jednorázovým výběrem penzijních úspor. Je to o psychologii, jak přemluvit lidi k takové změně myšlení.

- 2. Minimální věk pro účast

- Franěk: Minimální věk není upraven v žádném jiném finančním produktu, jde tedy o narovnání regulatorní úpravy.
- Samek: Opatření považuji za velmi rozumné, protože v sobě kombinuje dva pozitivní dopady. Zapojí více účastníků do doplňkového penzijního spoření a

současně prodlužuje podstatně spořicí dobu, což má mimořádně pozitivní dopad na celkovou výši důchodových úspor, kdy se po 35 letech spoření na této výši velmi pozitivně projevuje výrazný narůst podílu výnosu z výnosů, který snižuje váhu vlastních odvedených příspěvků účastníků. Otázkou je, zda lidem, za které by jejich smlouvu o doplňkovém penzijním spoření uzavřeli jejich rodiče (popř. jiní zástupci) přiznat v 18 letech právo rozhodnout, zde chtějí či nechtějí v této smlouvě pokračovat.

- Franěk: Jsou to jeho peníze.
- Bezděk: Klient může ve III. pilíři přestat kdykoli beztrestně platit a penzijní společnost smlouvu nezruší. A zase kdykoli může začít. Varuji před rizikem zesměšnění tohoto bodu v médiích a naučme se argumentovat – viz argumenty kolegy Fraňka. Penetrace lidí pod 40 let je stále pouze 50 % a tohle by mohla být ta správná cesta.
- Machanec: MPSV tento návrh nepovažuje za šťastný. Hodnotí potenciál snížení věkové hranice jako velmi nízký a doporučuje se zaměřit v motivaci na jiné priority. Za nejdůležitější cíle považuje zvýšit příspěvky a zvýšit penetraci ve skupině 30 – 40 let. Pokud se týká podpory dětí, za vhodnější by považovalo diskutovat například prvky Riesterova plánu, kde dodatečný státní příspěvek na dítě pomáhá zvýšit penetraci v nižších příjmových decilech, než je tomu obvyklé u dobrovolného spoření v jiných zemích.
- Samek: Zdůraznil, že takové opatření je správná odpověď na otázku, jaké lze najít další akviziční prvky. Má to smysl, je to typ výchovy směrem k finanční gramotnosti a dlouhodobému uvažování mladých lidí o dlouhodobých životních otázkách. Stojí za úvahu uvažovat o různých nižších věkových hranicích, tj. např. o snížení věku na 15 let apod.
- Šulc: Počkejme, aby měli možnost si spořit ti, co si začínají vydělávat, bez ohledu na „primární rodinu“ podívejme se, jak tento produkt může přispět k diferenciaci, nebo naopak jak může napomoci homogenizaci rodin.
- Urban: To by bylo možné říkat všude, proč je tedy možné stavební spoření zakládat již od narození?
- Hampl: Spoření je pro děti, aby měli na bydlení. Mám 4 děti, vím, co to stojí. Rodiče většinou nemají na to, aby spořili sobě, natož aby spořili na důchod ještě dětem. Je to zajímavé, ale vymysleme, jak zůstane rodičům více peněz, aby jim zbylo více peněz.
- Bezděk: Rád bych odkázal na studii OECD (P. Antonio) – fiskální podpora v podobě přímého státního příspěvku. Některé státy k tomu začínají sahat, tato podpora vtáhne nízkopříjmové jedince, kdyby se ten věk snížil, zafungovalo by to, jako to funguje i u spoření či u „spořicích“ pojistek. Často tyto produkty pro děti zřizují i prarodiče. Myslím si, že by to mělo impakt pro nízkopříjmové domácnosti.
- Samek: Shrnuji, že toto navržené opatření je vnímáno v PT1 jako pozitivní, nicméně kontroverzní otázka, debata o něm tedy bude ještě pokračovat. Myšlenka je to zajímavá i z pohledu celkových důchodových úspor, ale musíme probrat, zda PT1 navrhne věkovou hranici nula či doporučí jinou věkovou hranici.

Pan **Samek** se s PT1 dohodl na příštím jednání na 4. 9. 2014 po skončení jednání OK, tedy zhruba kolem 15:00. Poděkoval všem zúčastněným a ukončil jednání.

Zapsala: Markéta Havelková

Vidoval: Vít Samek

Seznam přítomných

Vladimír	Bezděk	APS
Radim	Bláha	GFŘ
Monika	Bušovská	MF
Tomáš	Fiala	VŠE
Michal	Franěk	MF
Otakar	Hampl	MZe
Markéta	Havelková	sekretariát OK
Jana	Herboczková	MF ČR
Dušan	Hradil	MF
Irena	Karlíková	MF ČR
Filip	Král	ČAP
Aneta	Kubátová	MF
Linhart	Zdeněk	MPSV
Tomáš	Machanec	MPSV
Marcel	Pitterling	MF
Markéta	Ročejdlová	sekretariát OK
Vít	Samek	ČMKOS
Jiří	Šatava	CERGE-EI
Radek	Urban	MF ČR
Petr	Vrána	GFŘ
Kryštof	Zrcek	ČSSZ